

Een eeuw zeevisserij in België...

Een eeuw zeevisserij in België: Leeswijzer Belgische vissersvloot

Ann-Katrien Lescauwaet, Nancy Fockedeey, Annelies Scholaert, Heidi Debergh, Liesbeth Lyssens

Vlaams Instituut voor de Zee - VLIZ
Wandelaarkaai 7
B- 8400 Oostende, Belgium
www.vliz.be

Contact: annkatrien.lescauwaet@vliz.be

Figuur 1: Oostduinkerse schuiten aan het westelijk havenhoofd, na de Eerste Wereldoorlog. VLIZ Fotogalerij - Collectie Daniël Moeyaert. www.vliz.be/cijfers_beloid/zeevisserij/photo_gallery.php?album=1266&pic=30281

1. Inleiding

De Belgische vissersvloot kende een boeiende dynamiek: sloepen, boten en schepen veranderden van naam en eigenaar, van [immatriculatienuummer](#) of aanleghaven, en werden omgebouwd of uitgerust met meer efficiënte technologie. Eind 19de eeuw verschenen de eerste stoomschepen. Na de Eerste Wereldoorlog werd de gehele vloot geleidelijk gemotoriseerd. De snelle veranderingen maken het niet altijd evident om de levensloop en de karakteristieken van een bepaald schip te volgen vanaf zijn bouw tot het moment waarop het schip uit de vaart wordt genomen. Die veranderingen zijn nu per schip online doorzoekbaar in de webapplicatie en databank 'Belgische vissersvloot' en dit voor vissersvaartuigen actief vanaf 1929. Voor sommige schepen zijn gegevens beschikbaar die dateren van vóór 1929. Dit is vooral van toepassing voor de schepen met aanleghaven Oostende (gegevens vanaf eind 19de eeuw).

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) startte in 2009 met het verzamelen van gegevens over karakteristieken van individuele sloepen, boten en schepen. Erkende en betrouwbare bronnen werden hiervoor in kaart gebracht en beschreven (zie '3. databronnen'). Na digitalisering en kwaliteitscontrole werden de gegevens gestandaardiseerd en samengebracht in de databank 'Belgische vissersvloot'. Op basis van (een combinatie van) kenmerken van een bepaald casco (d.i. de drijvende scheepsromp van een schip zoals die te water wordt gelaten zonder bovenbouw, voortstuwing of tuigage) werd uit deze databank de 'levensloop' van elk schip gereconstrueerd. Deze reconstructie laat toe om de gedocumenteerde wijzigingen die een schip ondergaan heeft in bijvoorbeeld naam en immatriculatienuummer, maar ook in type aandrijving, vistuig en zelfs eigenaar, te beschrijven. Het resultaat van deze reconstructie is op het

Een eeuw zeevisserij in België...

Internet beschikbaar in de context van het project 'Een eeuw zeevisserij in België' (www.vliz.be/NL/Cijfers_Beleid/Belgische_Zeevisserij). De gegevens uit deze databronnen zijn raadpleegbaar via de applicatie 'Belgische vissersvloot' (www.vliz.be/cijfers_beleid/zeevisserij/fleet.php).

2. Het resultaat: de applicatie 'Belgische vissersvloot' online

De online applicatie 'Belgische vissersvloot' bestaat uit 2 componenten: de databank 'Belgische vissersvloot' (1) en bijkomende Informatie (2).

1. De databank 'Belgische vissersvloot'

De overheid publiceert sinds 1929 jaarlijks de situatie van de Belgische vissersvloot in de 'Officiële lijst der Belgische vissersvaartuigen' (OLdBV). Per aanleghaven wordt hierin een lijst van ingeschreven schepen opgegeven met aanduiding van de naam en de inschrijvingsplaats (aanleghaven) van het schip, de naam van eigenaar en/of reder, het immatriculatie nummer, het bouwjaar en naam van de bouwwerf, bruto tonnenmaat, netto tonnenmaat, totale lengte, totale breedte, type aandrijving, drijfkracht, scheepstype, materiaal en visuitrusting, en andere kenmerken (zie figuur 2 en figuur 4). Let wel, tussen 1929 en heden zijn niet alle opgesomde eigenschappen in elk jaargang gedocumenteerd.

De databank 'Belgische vissersvloot' is **een zo getrouw mogelijke weergave** van de gegevens zoals gepubliceerd in de officiële bron 'OLdBV'. Hierbij werden de gegevens gecontroleerd op kwaliteit, gestandaardiseerd en geïntegreerd per 'casco'. Zie '3. databronnen' en '4. werkwijze' voor de beschrijving van bronnen en gehanteerde methode bij het integreren van de data.

Karakteristieken schip

Bouwwerf: NV West-Vlaamse Scheepswerven (Oostkamp)/SV Scap (Oostende)
 Bouwjaar: 1975
 Schip-id: 1851
 Dit schip is nog in de vaart (anno 01.01.2009).
 Dit schip maakt nog deel uit van de Belgische vissersvloot (anno 01.01.2009).

	1975	1980	1981
Inschrijvingspl.	Nieuwpoort		
Immatriculatiernr	N.15		
Naam	De Kottens		
Roepnaam	OPAO		
Bruto tonnenmaat	224.37		
Netto tonnenmaat	83.45		
Lengte			
Breedte			
Motormerk	Anglo Belgian Corporation		
Motor kW			
Motornummer	11082		
Motor pk	1000		
Motorjaar	1975		
Schiptype			
Dekking			
Aandrijving	Motor		
Technologie	Radiotelefoon(1), Ontvangstpost(1), Ultrasonore dieptemeter (1), Radar(1), Decca Navigator (DN)(1), Decca Track Plotter(1), Very high frequency(1), Automatische piloot(1)		
Materiaal	Staal		
Visuitrusting		Boomkor	
Reder	Calcoen Roger-Vermote		Calcoen Roger-Vermote e Vantorre Louis-Crevits
Eigenaar			
Bronnen	Officiële lijst der Belgische vissersvaartuigen 1976	Officiële lijst der Belgische vissersvaartuigen 1981	Officiële lijst der Belgische vissersvaartuigen 1982
Bijschriften uit bronnen			

Figuur 2: Voorbeeld (extract) uit de databank 'Belgische vissersvloot', beschikbaar via de web applicatie 'Belgische vissersvloot' op de webpagina www.vliz.be/NL/Cijfers_Beleid/Belgische_Zeevisserij.

Een eeuw zeevisserij in België...

2. Bijkomende informatie

Een belangrijke hoeveelheid bijkomende informatie en visueel materiaal wordt per schip ook beschikbaar gemaakt via de webapplicatie. Deze informatie is veelal resultaat van jarenlang zorgvuldig onderzoek door personen die zich met veel passie toewijden aan het raadplegen van lokale en buitenlandse archieven, privé collecties van schippers en reders, werven en andere. De informatie die door deze ervaringsdeskundigen ter beschikking wordt gesteld is complementair, veelal gedetailleerder en mogelijks zelfs nauwkeuriger dan de gegevens gepubliceerd door de overheid (OLdBV). Om de oorsprong en het verschil in benadering tussen beide soorten bronnen te kunnen duiden, werd er bewust voor gekozen om de informatie uit deze bijkomende bronnen niet in de databank 'Belgische vissersvloot' te integreren, maar wel afzonderlijk ter beschikking te stellen via de webapplicatie. Op die manier is het voor de gebruiker duidelijk welke informatie voortbouwt op de OLBV enerzijds, en wordt anderzijds duidelijk erkenning gegeven aan de informatie aangeleverd door ervaringsdeskundigen. Deze 'Bijkomende informatie' is een collectie van bronnen bestaande uit foto's (vrij van auteursrechten mits vermelding van de auteur), publicaties, krantenknipsels, en gerichte beschrijvingen per schip zoals verzameld door deskundigen en amateurs. Deze informatie wordt via de titel 'Bijkomende informatie' opgelijst en digitaal ontsloten, meestal in pdf formaat. De informatie uit deze bronnen wordt niet weergegeven in de databank 'Belgische vissersvloot' maar wordt wel verwerkt in de korte beschrijving van de levensloop van een schip 'Samenvatting levensloop' (figuur 3), naarmate een 'casco' gedetailleerd beschreven wordt.

The screenshot shows the VLIZ website interface. At the top, the VLIZ logo and name are displayed. Below the header, there is a search bar and navigation links. The main content area features a sidebar menu on the left with categories like 'Cijfers&Beleid', 'Historiek', and 'Nieuws'. The central part of the page is titled 'Een eeuw zeevisserij in België : Belgische Vissersvloot' and includes a link '[Terug naar resultaten]'. The specific page is for the ship 'Schip: N.15 De Kottens (bouwjaar 1975)'. It contains a 'Samenvatting levensloop' section with a text box describing the ship's history: 'Grote stalen bokkenvisser, in 1975 gebouwd voor rederij Calcoen-Vermote. Het komt in de vaart als de N.15 "De Kottens". In 1981 wordt Vantorre Louis-Crevits mede-eigenaar. Op 23.11.1988 wijzig het immatriculatienuummer van N.15 naar Z.15 en krijgt het schip de naam "Stephanie" (na verkoop aan BVBA Rederij Stephanie). Op 19.09.1995 veranderen nummer en naam opnieuw, na verkoop aan rederij B.V.B.A. Blue Angel, naar O.15 "Zilvermeeuw". Het jaar daarom komt het schip in handen van rederij BVBA Tansend.' Below the text is a gallery of four photographs showing the ship and related scenes.

Figuur 3: Voorbeeld van een schermafdrak voor de omschrijving van het schip N.15 De Kottens: fotogalerij en 'Samenvatting levensloop'.

Voorbeelden van bijkomend geraadpleegde bronnen zijn o.a. de publicaties van de werkgroep visserij van de [Belgian Ships Archive](#) (BSA), de website www.shipdata.nl (voor aanvullingen lengte- en breedtematen), boeken van maritieme auteurs (zoals Barbaix, Eneman, Desnerck, Vandecasteele, Carly, e.a.), artikels uit Het Visserijblad en De Zeewacht, en commentaar van gebruikers.

Een eeuw zeevisserij in België...

3. Databronnen voor de databank 'Belgische vissersvloot'

De lijst geraadpleegde nummers of jaargangen (1929 tot 2009 met uitzondering van 1941 tijdens de tweede wereldoorlog) uit de reeks 'Officiële lijst der Belgische vissersvaartuigen' (OldBV) is beschikbaar via het Integrated Marine Information System IMIS (VLIZ) en rechtstreeks digitaal als volledige tekst raadpleegbaar (pdf formaat) via de url: www.vliz.be/imis/imis.php?module=ref&refid=200145. Voorbeelden uit deze reeks, zijn weergegeven voor jaargang 1929 (figuur 4) en jaargang 1944 (figuur 5). Ook het "Rapport sur l'administration et la situation des affaires de la ville d'Ostende" (1898 – 1912) werd gebruikt als bron voor schepen met Oostende als thuishaven.

De OldBV-lijsten werden vanaf 1929 uitgegeven door het Ministerie van Landbouw (Dienst voor Zeevisserij) en vanaf 1932 door het Ministerie van Verkeerswezen (Bestuur van verkeerswezen en Binnenvaart). Momenteel is de bevoegde dienst voor de jaarlijkse uitgave de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer; Directoraat-Generaal Maritiem Vervoer. De Directie Scheepvaartcontrole (met ondersteuning van dhr. Georges Week, Scheepvaartcontrole Oostende) stelde de geraadpleegde jaargangen ter beschikking voor het digitaliseren van de publicaties en het omzetten van de gegevens uit de gedrukte tabellen naar digitale dragers.

Nr	Naam van het vaartuig	Tonnemaat		Gebouwd			H	S	Motor				Reeder	Adres	
		Netto	Bruto	Jaar	Plaats	Werf (1)			Merk	P. K (3)	Nummer	Jaar			
Z.92	Poolster	3,97	14,09	1928	Boom		H				30		1930	Meyers Henri	Parentstraat, 7, Heist
Z.93	Kamiel	8,59	19,98	1928	Grauw		H				40	4804	1928	Serie J. & F.	Distelstraat, 16, Heist
B.94	Houzee (o. b.)	1,82	4,43	1932	Italie		H				7	138	1938	Popelier Albert	Yzerstraat, 44, Blankenberge
Z.95	Gerard Leon	5,66	19,68	1942	Ledeberg	44	H				50	1045	1931	Jonckheere L., G. & L.	Polderstraat, 3, Heist
B.96	Alberic	5,90	19,01	1943	Oostende	2	H				60	5747	1943	Pincket Frans	Noord Edestraat, 37, Oostende
Z.97*	St. Franciscus				Steendorp	40	H							Verburgh Frans	Polderstraat, 54, Heist
Z.98	Annie	9,44	22,34	1943	Niel	47	H				80	5738	1943	Demester Pierre	Nijverheidstraat, 22, Zeebrugge
B.99	Bobby	12,50	32,00	1943	Brugge	30	H				120	3741	1943	Monteyne Gustaaf	Wendulnesteenweg, 11, Den Haan
Z.100	De Hopende Visser	7,55	20,12	1922	Oostende		H				48	1119	1937	Verburgh F. J. L. & A.	Polderstraat, 54, Heist
Z.101	Frans Henriette	16,24	37,05	1912	Oostende		H				100	18324	1932	Vlietinck Victor	Yzerstraat, 31, Heist
Z.102	Gustaaf Rachel	12,52	34,29	1909	Brugge	16	H				100	486507	1934	Haerincx Louis	Noordstraat, 19, Heist
Z.103	Robert	2,88	9,83	1942	Steendorp	40	H				36	9418	1941	Desmidt Leon	Vlamingstraat, 18, Heist
B.104	Remy-Mareel	14,33	34,16	1943	Oostende	1	H				120	5564	1942	Janssens & Eyland	Visscherskaai, 32, Oostende
Z.105	Alma	13,73	31,24	1943	Zeebrugge	35	H				80	3302		Neyts August	Onderwijsstraat, 17, Heist
Z.106	Sea Gull	10,83	22,36	1943	Brugge	30	H							Monteville Jozef	Hazegraas, 34, Knokke
B.107	Betsy (o. b.)	1,64	4,26				H				7		1926	Brepeels Henri	A. Pieterslaan, 79, Oostende
Z.108	Petrus Paulus	13,16	35,69	1943	Oostende	4	H				120	5587	1943	Demunter Jules	A. Beernaertstraat, Heist
Z.109	Albatros II	13,40	32,55	1943	Oostende	1	H				88	3301	1943	de Brouwer J. (Baron)	Manoir du Relai, Ville Pommeronll
Z.110*	Carlo II				Blankenberge	49	H				100	4076	1935	Vietinck Leopold (Wwe)	Gezellestraat, 31, Heist
Z.111	Mareel André	14,69	37,52	1943	Blankenberge		H							De Munter Hector	Parentstraat, 31, Heist
Z.112*	Pius				Blankenberge		H							Utterwulge Richard	Ploegstraat, 63, Zeebrugge
Z.113*	Madeleine						H							De Groote Jozef	Pannestraat, 106, Heist
Z.114*	Marie Godelieve						H							Laseure Simon	Steenstraat, 19, Heist
Z.115	Ronny	12,17	29,96	1943	Oostende	5	H				80	2170	1943	Normovis p.v.b.a.	Prinselaan, 17, Oostende
Z.116	Reine Astrid	3,71	11,01	1935	Zeebrugge		H				25	334098/9	1935	Callier A. & Bossier Aug.	De Maerelaan, 16, Zeebrugge
Z.117	Drie Kinders	3,94	16,86	1913	Oostende		H				50	385045/6	1936	Utterwulge Richard	Ploegstraat, 63, Zeebrugge
B.118*	VICTOR MARQUERITE						H							Morphy Edmond	Consotlaan, 75, Oostende
Z.119	Suzanne	12,66	35,48	1943	Oostende	6	H				80		1943	Pierlot Maurice	Grat d'Ursellaan, 15, Heist
Z.120	Morgenster - Valgen 9/44	7,53	22,57	1943	Oostende	8	H					10453	1940	Callier Alf.	De Maerelaan, 16, Zeebrugge
Z.121*	Nelly				Brugge		H								

(1) Zie lijst der scheepswerven blz. 28.
 (2) H = hout — S = staal.
 (3) Zie nota blz. 28.
 (*) Schepen in aanbouw of nummer voorbehouden.

Figuur 4: Voorbeeld (extract) uit de reeks 'Officiële Lijst der Belgische vissersvaartuigen', jaargang 1929.

Naast de jaarlijkse publicaties (per 31 december of 1 januari), stelt deze Overheidsdienst soms ook een tussentijdse (bv. halfjaarlijkse) stand van zaken ter beschikking. De gegevens uit deze tussentijdse publicaties zijn **niet** opgenomen in de databank 'Belgische vissersvloot'.

Figuur 5: Voorbeeld (kaft) van de reeks Officiële Lijst der Belgische vissersvaartuigen, jaargang 1944

4. Werkwijze

Het Vlaams Instituut voor de Zee digitaliseerde de publicaties (zie '3. databronnen') en digitaliseerde informatie uit deze lijsten, als getrouwe kopies (letterlijke overname) van de originele bronnen. Vervolgens werd de naamgeving van de parameters gestandaardiseerd en werden de gegevens op kwaliteit gecontroleerd en geïntegreerd in een databank. Als volgende stap werd de 'levensloop' van een bepaald casco gereconstrueerd op basis van eerder 'stabiele' eigenschappen zoals de totale lengte, de totale breedte en de bruto tonnenmaat, het bouwjaar, in combinatie met veranderlijke eigenschappen zoals naam, immatriculatienummer en eigenaar. Deze levensloop lijst in chronologische volgorde alle wijzigingen op die een bepaald schip ondergaan heeft vanaf het bouwjaar.

Naast de officieel gepubliceerde gegevens werden op de kopijen van bepaalde jaargangen van deze reeks, handgeschreven aantekeningen gemaakt. Deze aantekeningen werden anoniem aangebracht, vermoedelijk door medewerkers van de rapporterende overheidsdienst. De aantekeningen verwijzen veelal naar wijzigingen die in de loop van het publicatiejaar optraden in de toestand van een schip, bv. 'geschrapt op...(datum)'. Deze aantekeningen worden in rekening gebracht bij het reconstrueren van de levensloop van een schip, maar zijn niet doorzoekbaar of weergegeven in de databank 'Belgische vissersvloot'.

Een eeuw zeevisserij in België...

kend bij eerste inschrijving. Na doorklikken op de naam van een specifiek vaartuig uit deze lijst, ga je naar de pagina met de levensloop van het geselecteerde schip.

De tabel met de levensloop van een specifiek schip start steeds met het jaar waarin het schip voor het eerst door de bron beschreven werd. Voor een beter overzicht werden enkel die jaren waarin, volgens de geraadpleegde bronnen, wijzigingen opgetreden zijn weergegeven in de resultatentabel. Voor die jaren worden enkel de gewijzigde kenmerken vermeld. Lichtblauw gekleurde balkjes wijzen op een 'niet gewijzigd' kenmerk. Witte cellen en balkjes duiden op hiaten in de bronnen. Bovenaan de tabel wordt aangeduid of het schip nog in de vaart was bij de laatste actualisatie van de databank (jaartal) en of het op dat moment al dan niet deel uitmaakte van de Belgische vissersvloot.

Hoe waardevol deze lijsten ook zijn, ze zijn niet steeds een getrouwe weergave van de situatie van de vloot over het gehele jaar. Eerst en vooral omdat zij – zoals steeds – de situatie weergeven op een bepaalde geijkte datum (toestand op 1 januari van het jaar van publicatie, of 31 december van het voorgaande jaar). In de loop van het jaar grijpen echter tal van wijzigingen plaats in de vloot. Verder kunnen ongewilde schrijffouten of overnames van foutieve informatie bij het verzamelen van gegevens bij de bron ook zorgen voor een afwijking ten opzichte van de werkelijkheid.

Bijkomende informatie over ontbrekende karakteristieken of andere gegevens over het schip worden in de applicatie onder de tabel opgenomen als '2.2. Bijkomende informatie'.

6. Toelichting bij enkele termen

De begrippen die in de tabel worden opgelijst, zijn toegelicht aan de hand van 'tooltips' of tekstkader-tjes die verschijnen wanneer de cursor (via de computermuis) het begrip aanwijst op het scherm. Enkele van de belangrijkste termen worden hier nader toegelicht.

5.1. Immatriculatienummer

Een uniek nummer of unieke letter- cijfercombinatie voor elk varend schip is wettelijk verplicht sinds het [KB van 27 februari 1840](#). Deze nummers moeten vermeld worden op de scheepsromp aan weerszijden van de boeg. De letter staat voor de thuishaven of aanleghaven (tabel 1).

De structuur van de immatriculatienummers heeft sindsdien enkele wijzingen ondergaan voor wat betreft de vissersvloot:

Vóór 1947 werden de immatriculatienummers per haven of aanlegplaats bijgehouden. Elke lokale autoriteit registreerde schepen beginnende bij het nummer 1. Zo kon men – volgens de lijsten – in een bepaald jaar eenzelfde immatriculatienummer tegenkomen in verschillende havens. Bv. nummer 5 bestond in een bepaald jaar zowel in de lijst van Nieuwpoort, als in die van Oostende, De Panne en Heist.

Men noteerde oorspronkelijk in de lijsten geen letter vóór het nummer. Men begon dit pas te doen vanaf 1941. Op de schepen zelf (op de boeg, het zeil of de achtersteven) vinden we meestal wél altijd een letter.nummer-combinatie terug en dit overeenkomstig de plaats van inschrijving:

Zeehavens	Scheldehavens
B: Blankenberge	A: Antwerpen
DP: De Panne	BDR: Berendrecht
H: Heist	BOU: Boekhoute
N: Nieuwpoort	D: Doel
O: Oostende	K: Kieldrecht
OO: Oostduinkerke	L: Lillo
Z: Zeebrugge	M: Mariekerke
	R: Rupelmonde
	ZV: Zandvliet

Tabel 1: Lijst van aanleghavens en toegekende lettercodes voor de Belgische zee- en Scheldehavens

Vanaf 1947 werden de inschrijvingen van vissersvaartuigen gecentraliseerd en werden heel wat schepen vernummerd. In Oostende werden schepen vernummerd tellende vanaf 1, in Zeebrugge vanaf 400, in Blankenberge vanaf 600 en in Nieuwpoort vanaf 700.

Het immatriculatienummer van een vaartuig wordt behouden bij de verkoop, tenzij het schip vanuit een andere thuishaven gaat varen. In dat geval kan de voormalige thuishaven het oude immatriculatienummer beschikbaar stellen voor het inschrijven van een nieuw vaartuig. Dit meervoudige gebruik van een immatriculatienummer over de tijd heen, kan het opzoekwerk naar informatie over een bepaald schip a.d.h.v. een immatriculatienummer sterk bemoeilijken. Met behulp van de databank 'Belgische vissersvloot' en de zoekinterface wordt ernaar gestreefd dit te vereenvoudigen.

5.2. Andere tekstverklaringen en afkortingen zoals gerapporteerd door de bronnen

- Naam van het vaartuig
- Roepnaam (internationale roepsignaal, of 'call signal')
- Uitrusting
  - B Boomkorvisserij
  - Ko Korvisserij op garnalen
  - L Lijnen
  - Pl Plankenvisserij
  - T Twin rigger
  - W Warrelnetvisserij
- Karakteristieken
  - L.O.A. Lengte over alles in meter
  - B.O.A. Breedte over alles in meter
- Tonnenmaten, tonnage
  - Bruto tonnenmaat
  - Netto tonnenmaat
- Gebouwd
  - Jaar van constructie
  - Naam van bouwwerf

Een eeuw zeevisserij in België...

- Materiaal
  - H Hout
  - S Staal
  - P Polyester
- Motor kW – Motorvermogen teruggebracht op de laagst vermelde kW
- Eigenaar en/of reder

6. Toelichting bij de termen 'PK', 'HP', 'KW'

In de oorspronkelijke brondocumenten wordt bij de motorkenmerken ofwel vermelding gemaakt van de paardenkracht (PK) ofwel van de 'horsepower' (HP). Vanaf 1989 wordt de drijfkracht ook met de internationale meeteenheid 'Kilowatt' (KW) aangegeven. Er is echter een verschil tussen de Nederlandse PK en de Engelse HP. De Nederlandse PaardenKracht (PK) stemt overeen met een vermogen van 736 watt. De Engelse Horse Power (HP) stemt overeen met een vermogen van 745,7 watt. Uit een kwaliteitscontrole blijkt echter dat de 'HP' zoals vermeld in de oorspronkelijke brondocumenten gelijk is aan de Nederlandse Paardenkracht.

Definitie

[bewerken]

Engelse horsepower

[bewerken]

De Schotse uitvinder [James Watt](#) definieerde de paardenkracht rond 1770 als 33000 *foot-pounds per minute*. Dit is het vermogen van een trekpaard om 150 kilogram in een minuut 30 meter op te hijsen. Dus

$$1pk = \frac{mgh}{t} = \frac{150 * 9,81 * 30}{60} = 736 \text{ watt}$$

De paardenkracht werd ook gedefinieerd als het vermogen dat nodig is om een last van 75 kilogram stapvoets te hijsen (dat wil zeggen met een snelheid van 1 meter per seconde, oftewel 3,6 kilometer per uur). Bij een [valversnelling](#) van 9,81 m/s² geldt dus het volgende:

$$1pk = 75kg * 1 \frac{m}{s} * 9,81 \frac{m}{s^2} = 736 \text{ watt}$$

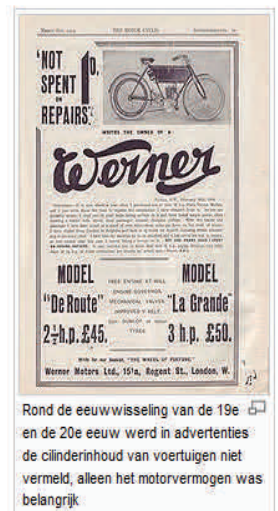
Deze waarde is gelijk aan wat later in Engeland *metric horsepower* werd genoemd. 1 pk komt dus overeen met ongeveer 0,736 kW, en 1 kW met ongeveer 1,359 pk.

Het vermogen van [stoommachines](#) en later ook dat van [motoren](#) werd vroeger in pk's uitgedrukt. Maar de pk (en alle andere nationale aanduidingen voor paardenkracht, zoals HP (horse power), PS (Pferdestärke) en ch (cheval vapeur)) zijn tegenwoordig vervangen door de SI-eenheid kW (kilowatt), hoewel men in advertenties voor auto's en in het algemeen de term nog steeds gebruikt.

Internationaal

[bewerken]

Een Nederlandse paardenkracht (pk) is exact dezelfde als de Duitse *Pferdestärke* (PS) en de Franse *cheval-vapeur* (ch), terwijl de Engelse *horse power* (hp) iets groter is: 1 horse-power = 1 HP = 550 ft.lbf/s ~ 745,7 watt met andere basiseenheden (1 ft = 1 foot = 0,3048 m en 1 lb = 1 pound = 0,4536 kg. lbf is de zwaartekracht op 1 pound. In Engeland werd dus een iets andere definitie toegepast.

Bron: wikipedia: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Paardenkracht>

7. Hoe verwijzen naar dit document?

VLIZ Een Eeuw Zeevisserij in België (2011). Leeswijzer Belgische vissersvloot. Versie december 2011. VLIZ *Information Sheets*, 247. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende. 9 pp.

Online beschikbaar op: http://www.vliz.be/cijfers_beleid/zeevisserij/fleet.php

